

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem. Den nuvarande lagen om landsbygdsnäringsregistret trädde i kraft vid ingången av 1995. Lagen tillämpas på landsbygdsnäringsregistret, som förs hos jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. I sin nuvarande form motsvarar lagen inte de krav grundlagen, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen ställer. Dessutom har Europeiska gemenskapernas kommission antagit rättsakter som innebär att offentligheten hos uppgifterna om stöd ska ökas.

Den föreslagna lagen ska tillämpas på förvaltningen av de uppgifter inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde som införts i jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem samt på handlingar som utarbetats inom jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningen och på de uppgifter som ingår i dem. På uppgifternas och handlingarnas offentlighet, på utlämnande av uppgifter och handlingar och på avgifter för att utlämna uppgifter och handlingar tillämpas i regel lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. På personuppgifter tillämpas i regel personuppgiftslagen.

Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsverket samt jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral ska under jord- och skogsbruksministeriets styrning upprätthålla registren i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem samt var och en ansvarar för att de lagrade uppgifterna inom dess ansvarsområde är riktiga.

Besluten om utlämnande av uppgifter ska enligt förslaget fattas av centralförvaltningen. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket beslutar var och en för sitt ansvarsområde. Arbetskrafts- och näringscentralerna samt kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter ska dessutom kunna lämna ut uppgifter och handlingar inom ramen för sina myndighetsuppgifter.

Uppgifter i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem ska enligt förslaget avregistreras senast tio år efter det att uppgifterna senast har behandlats, om inte lagring av informationen längre är nödvändig för att kunna sköta en uppgift som grundar sig på lag, för att ett ärende är under behandling eller för att utföra kontroll i enlighet med EU-lagstiftning eller någon annan lagstiftning.

Lagen avses träda i kraft den 1 mars 2008.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
Grundlagen	3
Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	4
Personuppgiftslagen	6
Lagen om landsbygdsnäringsregistret	7
Annan lagstiftning med anknytning till landsbygdsnäringsarnas olika register	9
Bestämmelser med anknytning till landsbygdsnäringsstatistiken	10
Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter	10
Företagsstöd och behandlingen av dem inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde.....	11
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen inom EU	12
2.3 Bedömning av nuläget	13
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	15
3.1 Målsättning.....	15
3.2 Alternativ	16
Inledning.....	16
Ändring av lagen i huvudsak endast i fråga om offentlighetsbestämmelserna	16
Inskrivning av registrens datainnehåll i lagen	16
Lag om förvaltning av uppgifterna.....	16
3.3 De viktigaste förslagen.....	16
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	18
4.1 Ekonomiska konsekvenser	18
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	18
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	18
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	18
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	19
DETALJMOTIVERING	20
1 LAGFÖRSLAG	20
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	23
3 IKRAFTTRÄDANDE	23
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING	23
LAGFÖRSLAG	24
om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem.....	24

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Lagen om landsbygdsnäringsregistret (1515/1994), (nedan *registerlagen*), trädde i kraft den 1 januari 1995. Lagen tillämpas på landsbygdsnäringsregistret som förs av jord- och skogsbruksministeriets informations-tjänstcentral. Genom lagen föreskrevs enhetliga grunder för landsbygdsnäringsförvaltningens myndighetsregister som är avsedda för landsbygdsnäringsarna och som tillsammans utgör landsbygdsnäringsregistret. Avsikten med lagen var att även skapa ramar för ett informations- och registersystem som behövs för att sköta den gemensamma jordbrukspolitiken som följer av medlemskapet i Europeiska unionen. Uppgifterna i registret används vid förvaltning och övervakning av landsbygdsnäringsförvaltningens stöd, vid annan beredning av beslut, vid planering av åtgärder och uppföljning av deras verkningar samt för statistiska ändamål och för forskning. Vidare kan uppgifterna i registret användas för tillsyn över veterinära bestämmelser och föreskrifter och för den administration som denna förutsätter.

De nya bestämmelserna om grundläggande fri- och rättigheter i regeringsformen stadfästes den 17 juli 1995, dvs. efter stadfästandet av lagen om landsbygdsnäringsregistret. Bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna har som sådana förts över i den nya grundlagen. Personuppgiftslagen (523/1999) trädde i kraft den 1 juni 1999 och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, den 1 december 1999. I registerlagen gjordes vissa ändringar som föranletts av personuppgiftslagen och offentlighetslagen. Ändringarna trädde i kraft den 4 april 2001 (301/2001).

Riksdagen har i samband med en delrevidering av registerlagen (RP 165/2000) förutsett att det i samband med totalrevideringen av lagen kartläggs hur länge olika typer av uppgifter lämpligen bör förvaras och att förslag till bestämmelser om olika uppgifters förvaringstider tas in i en regeringsproposition (RSv 198/2000 rd).

Grundlagen, personuppgiftslagen och offentlighetslagen förutsätter att registerlagen revideras. Det är främst bestämmelsen om skydd för privatlivet i 10 § i grundlagen som i fråga om personuppgifterna kräver en mera övergripande och detaljerad reglering på lagnivå. Dessutom förutsätter de åtgärder Europeiska gemenskapernas kommission vidtar i fråga om offentliggörande av uppgifterna om stöd fr.o.m. ingången av 2008 att den nationella lagstiftningen ändras.

Högsta förvaltningsdomstolen gav i september 2006 sitt avgörande i fråga om två överklaganden om landsbygdsnäringsregistret och uppgifternas offentlighet. Efter dessa avgöranden har behovet av en lagändring blivit ännu uppenbarare än tidigare, eftersom systemet med utlämnande av uppgifter i sin nuvarande form är onödigt komplicerat och arbetsdrygt.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Grundlagen

Bestämmelserna om offentlighet och privatliv ingår i 2 kap. om de grundläggande fri- och rättigheterna i Finlands grundlag (731/1999). Enligt 10 § 1 mom. som gäller skydd för privatlivet är vars och ens privatliv tryggt. Enligt bestämmelsen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehåller av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Detta anses innebära bl.a. att myndigheterna genom sin verksamhet aktivt ska främja att de grundläggande fri- och rättigheterna iakttas. Riksdagens grundlagsutskott

har i samband med behandlingen av personuppgiftslagen konstaterat (GrUU 14/1998 rd) att syftet med registreringen, innehållet i de registrerade personuppgifterna, ändamålen för vilka uppgifterna får användas inbegripet uppgifternas tillförlitlighet och deras förvaringstider i personregistret samt den registrerades rättsskydd hör till det som absolut bör regleras i fråga om den bestämmelse om grundläggande fri- och rättigheter som gäller skydd för personuppgifter. Regleringen av detta ska vara övergripande och ingående på lagnivå. Även förvaltningsutskottet har förutsett (FvUU 16 och 19/1998 rd, FvUB 25 och 26/1998) att åtminstone de frågor som nämns i grundlagsutskottets ovan nämnda utlåtande ska framgå på lagnivå. Grundlagsutskottet har sedermera konstaterat att kravet på bestämmelser i lag också gäller möjligheten att överlåta personuppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd, s. 5). På förordningsnivå kan man utfärda bestämmelser som kompletterar och preciserar registrets informationsinnehåll, om det av lagen tillräckligt tydligt kan dras slutsatser om innehållet i en reglering på förordningsnivå. Utgångspunkten ska emellertid vara en strävan att så ingående som möjligt redan på lagnivå reglera de situationer som gäller skydd för personuppgifter. Grundlagsutskottets och förvaltningsutskottets ställningstaganden om nivå och utförligheten av behandlingen av personuppgifter och regleringen av personregister ska beaktas då avsikten är att ta in sådana bestämmelser i speciallagstiftningen.

I gällande lagstiftning, som tillkommit med grundlagsutskottets medverkan, finns i fråga om exakthet två typer av reglering som gäller erhållande och utlämnande av uppgifter. Å ena sidan har man strävat efter att i lagen förteckna vilket innehåll uppgifterna får ha (GrUU 17/1998 rd), å andra sidan finns det sådana bestämmelser där uppgifternas innehåll inte är på samma sätt förtecknade (GrUU 7/2000 rd och GrUU 7a/2000 rd). I det första fallet kan myndigheternas rätt att få uppgifter och möjlighet att lämna ut uppgifter hänga samman med att uppgifterna behövs för något ändamål, medan det däremot i det senare fallet i regleringen ingår ett krav på att uppgifterna ska vara nödvändiga för något ändamål.

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet definierar den allmänna rätten att på begäran få information om myndighetshandlingar. Lagen genomför bl.a. rätten att få information enligt 12 § 2 mom. i grundlagen. Syftet med offentlighetslagen är att öka öppenheten kring myndigheternas verksamhet, effektivisera genomförandet av offentlighetsprincipen vid skötseln av offentliga uppgifter och förbättra möjligheterna att få information om ärenden som är under behandling hos myndigheter. Enligt 1 § 1 mom. är offentlighetsprincipen huvudregel. Det krävs en uttrycklig bestämmelse i lagen för att avvika från den. Offentlighetslagen är en allmän lag som tillämpas på de handlingar och ärenden som hör till dess tillämpningsområde, om inte något annat föreskrivs särskilt. Offentlighetslagens bestämmelser ska tillämpas parallellt med specialbestämmelser. Enligt 7 § 3 mom. i registerlagen gäller, i övrigt än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom., om utlämnande av personuppgifter det som föreskrivs i offentlighetslagen.

I 5 kap. i offentlighetslagen bestäms om myndigheternas skyldighet att främja möjligheterna att ta del av en handling samt en god informationshantering. Enligt lagen har myndigheterna en aktiv skyldighet att i sin dokument- och informationshantering se till att olika intressen tillgodoses på ett jämnt och behörigt sätt. Enligt 18 § ska myndigheterna för att införa och genomföra en god informationshantering se till att deras handlingar och datasystem samt uppgifterna i dem är behörigen tillgängliga, användbara, skyddade och integrerade samt sörja även för andra omständigheter som påverkar kvaliteten på uppgifterna. Till en god informationshantering hör enligt 20 § i offentlighetslagen myndigheternas allmänna skyldighet att producera och sprida information om sin verksamhet. Myndigheterna är skyldiga att ha förteckningar över offentligt tillgängligt material samt ordna och sköta sin dokument- och informationshantering samt sitt informationssystem så att offentlighetsprincipen i praktiken kan följas och att informationens kvalitet kan säkras.

Offentlighetslagen utgör ingen grund för myndigheters rätt att få uppgifter om någon annan myndighets sekretessbelagda handlingar. Bestämmelser om myndigheternas rätt att få information finns i stället i speciallagstiftningen.

Enligt offentlighetslagen är de handlingar sekretessbelagda som innehåller uppgifter om inspektion som ankommer på myndigheter eller som har samband med en övervakningsåtgärd, ifall utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle äventyra övervakningen eller dess syfte eller utan vägande skäl skulle kunna skada den som har del i saken. Genom bestämmelsen tryggas kontroll- och tillsynsverksamhetens effektivitet. I juridisk doktrin (Wallin-Konstari: Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö, Jyväskylä 2000) har det konstaterats att sådana verkningar som avses i en skaderekvisitklausul kan uppstå t.ex. på grund av att en myndighets inspektionsplan blivit offentlig, men att grunden för sekretess kan finnas även efter det att inspektionen verkställts. De allmänna möjligheterna att genomföra tillsyn utökas t.ex. genom att uppgifterna om identiteten hos anmälaren eller den som på annat sätt tagit initiativ hålls hemliga. För att trygga enskilda inspektionsåtgärder är det viktigt att skapa möjligheter t.ex. för överraskningskontroller. Skaderekvisitet innebär även i detta fall en presumtion att handlingarna är offentliga.

Begreppet affärs- och yrkeshemlighet har inte närmare definierats i lagstiftningen. Situationer som omfattas av affärs- och yrkeshemligheten har räknats upp i form av exempel i 4 § 3 mom. i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978). Enligt bestämmelsen är det förbjudet att utnyttja eller yppa teknisk förebild eller teknisk anvisning som har anförtrotts för affärsändamål. För att något ska anses som affärs- och yrkeshemlighet förutsätts bl.a. att kunnandet eller den tekniska lösningen innehåller något nytt, att framtagandet av den nya tekniska lösningen innebär både en arbetsinsats och ekonomiska kostnader och att företaget i fråga vill hålla informationen hemlig. Dessutom ska kunnandet vara av särskilt slag och det ska vara relevant för det ifrågakvarande företags verksamhet.

Med affärshemlighet avses företagets hemligheter av ekonomisk karaktär, som främst hänger samman med handel. I affärshemligheten ingår även skyddet för s.k. know-how. Detta är färdigheter som grundar sig på erfarenhet i fråga om nyttiggörande av kunskap. Med yrkeshemlighet avses hemligheter som är mera förknippade med färdigheter och de kan även innehas av dem som idkar fria yrken, t.ex. läkare och advokater, oberoende av om de idkar affärsverksamhet. I rättslitteraturen och i olika lagar varierar begreppet affärshemlighet. De uppgifter som beskriver näringsverksamhetens omfattning ingår inte i affärs- och yrkeshemligheten. Inte heller t.ex. uppgifter som framgår av offentliga register och därtill hörande handlingar, såsom ett bolags balansräkningar, är sådana uppgifter.

Med företagshemlighet avses i strafflagen en affärs- eller yrkeshemlighet eller någon motsvarande information om näringsverksamheten som en näringsidkare håller hemlig och vars röjande är ägnat att medföra ekonomisk skada för honom eller någon annan näringsidkare som har anförtrott honom informationen. I offentlighetslagen krävs med avvikelse från strafflagen att verksamhetsutövarens vilja att hålla något hemligt inte i sig är avgörande, utan att myndigheten ska avväga intresset att hålla något hemligt som en helhet. Affärs- och yrkeshemligheter ska i princip alltid hållas utanför offentligheten.

Sekretessbelagda är också de handlingar som innehåller information om privat näringsverksamhet, om det medför konkret, ekonomisk skada att lämna ut information om dem. Skyldigheten att iaktta sekretess gäller däremot inte i fråga om sådana uppgifter som är betydelsefulla för att skydda konsumenters hälsa eller miljöhälsan eller att bevaka deras rätt som lider av en verksamhet eller i fråga om uppgifter om de skyldigheter som en näringsidkare har och hur han fullgör dem. Därmed är uppgifterna om miljökonsekvenser av en näringsidkares verksamhet inte sekretessbelagda och inte heller uppgifterna om en näringsidkares betalningsförsummelser.

Skyddet för uppgifter som gäller en vanlig privatpersons ekonomiska ställning omfattas av integritetsskyddet och dessutom kan det vara möjligt att motivera detta med egen-

domsskyddet. I offentlighetslagen har begreppet ”ekonomisk ställning” preciserats så att inte vilken enskild inkomstuppgift som helst omfattas av sekretess, utan frågan gäller den information genom vilken en persons ekonomiska ställning beskrivs mera heltäckande. Offentlighetslagens bestämmelse om detta innehåller ingen skaderekvisitklausul, och därför är handlingar som innehåller i bestämmelsen avsedda uppgifter ovillkorligen sekretessbelagda.

Uppgifter som beskriver en persons totala förmögenhet anger egendomens värde. Detta står inte i strid t.ex. med de bestämmelser som säger att sådana uppgifter om fastighets- eller aktieäggande är offentliga som inte fullständigt anger en persons totala förmögenhet.

Uppgifter om inkomster och förmögenhet är sekretessbelagda även då de inte anger en persons årsinkomster eller totala förmögenhet, om dessa uppgifter används för bedömning av grunden för stöd eller förmögenhet.

Personuppgiftslagen

De allmänna bestämmelserna om behandling av personuppgifter ingår i personuppgiftslagen, vars stiftande medförde att den allmänna lagstiftningen om personuppgifter nationellt motsvarar EG:s personuppgiftsdirektiv 95/46/EG. Med behandling av personuppgifter avses i personuppgiftslagen, såsom i personuppgiftsdirektivet, insamling, registrering, användning och utlämnande av personuppgifter samt alla övriga funktioner som kan gälla personuppgifter. Syftet med lagen är att genomföra de grundläggande fri- och rättigheter som tryggar skydd för privatlivet samt de övriga grundläggande fri- och rättigheter som tryggar skyddet för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter samt att främja utvecklandet och iakttagandet av god informationshantering. Avsikten är att genom lagen säkerställa att de grundläggande fri- och rättigheter som tryggar skydd för privatlivet samt övriga grundläggande fri- och rättigheter som tryggar den personliga integriteten inte begränsas utan stöd i lag vid insamling, registrering, användning, översändande, utlämnande av personuppgifter eller vid övrig behandling av dessa.

Med personuppgifter avses enligt 3 § 1 punkten alla slags anteckningar som beskriver en fysisk person eller hans egenskaper eller levnadsförhållanden och som kan hänföras till honom själv eller till hans familj eller någon som lever i gemensamt hushåll med honom. Lagen tillämpas på automatisk behandling av personuppgifter och också på annan behandling av personuppgifter då personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant.

Avsikten har varit att i personuppgiftslagens bestämmelser samordna samhällets, både myndigheternas och medborgarnas, behov av uppgifter. Genom att föreskriva om skyddet för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter har man skapat möjligheter för att organisera samhällets informationsförsörjning under kontrollerade former och så att flödet av personuppgifter ska vara fritt på det sätt som krävs i data-skyddsdirektivet.

Personuppgiftslagen är en allmän lag. Behandlingen av personuppgifter kan även grundas på någon annan lag, och bestämmelser om att samla in, lämna ut, hemlighålla och lagra personuppgifter finns också i flera andra lagar. Dessa bestämmelser tillämpas primärt i stället för motsvarande bestämmelser i personuppgiftslagen. Lagen om landsbygdsnäringsregistret innehåller bestämmelser om registrering, utlämnande och annan behandling av personuppgifter, men personuppgiftslagen tillämpas på behandling av personuppgifter delvis även i fråga om uppgifterna i landsbygdsnäringsregistret. I fråga om genomförande av rätten till insyn enligt 8 § i registerlagen tillämpas personuppgiftslagen och i 12 § konstateras att man vid behandling av personuppgifter i tillämpliga delar ska iaktta bestämmelserna om skydd för personuppgifter samt god informationshantering. Dessutom hänvisas i 7 § 2 mom. i registerlagen till personuppgiftslagen i sådana fall då registeruppgifter får lämnas ut för undersökningar och rådgivning som gäller landsbygdsnäringslagar.

Enligt 2 kap. i personuppgiftslagen hör akt-samhetsplikt, planering av behandlingen av personuppgifter och ändamålsbundenhet till de allmänna principerna för behandling av

personuppgifter. De ändamål för vilka personuppgifter behandlas samt varifrån personuppgifter i regel samlas in och vart personuppgifter i regel lämnas ut ska anges innan personuppgifter börjar insamlas eller ordnas som ett personregister. I praktiken krävs att även alla andra behandlingsskeden från insamling till lagring och utplåning av personuppgifter planeras på förhand för att bestämmelserna i lagen ska bli beaktade och god informationshantering genomförd. Ändamålsbundenhet avser att personuppgifter får användas eller i övrigt behandlas endast på ett sätt som inte strider mot det ursprungliga ändamålet med behandlingen.

Enligt förslaget ska ändamålet med behandlingen av personuppgifter framgå klart och ingen avvikelse får ske från bestämmelserna i den allmänna lagen i fråga om skyddet för personuppgifterna. Specialbestämmelser behövs i synnerhet, om det är fråga om känsliga uppgifter, utlämnande genom teknisk anslutning, utlämnande av personuppgifter ur ett personregister som förs av en myndighet, samkörning av personregister, samkörning av uppgifter eller uppgifternas förvaringstid i personregistret.

Bestämmelser om informationsinnehållet behövs i synnerhet, om det gäller känsliga uppgifter eller uppgifter som avviker från relevanskravet. Enligt vissa synsätt är det emellertid inte nödvändigt att genom lag utfärda bestämmelser om informationsinnehållet i register som gäller stödsystem, såsom i fråga om jord- och skogsbruksministeriets register. Det är i varje fall alltid viktigt att beskriva om registrets övriga funktion.

Om det är nödvändigt att göra det möjligt att ur ett personregister som förs av en myndighet lämna ut uppgifter som kopior och i elektronisk form i större utsträckning än vad som bestäms i 16 § 3 mom. i offentlighetslagen ska en specialbestämmelse fogas till den lag som utfärdas. En specialbestämmelse är nödvändig särskilt då, om information läggs ut på det allmänna informationsnätet eller avsikten är att lämna ut information utan att man på förhand klarlägger användningsändamålet för de uppgifter som lämnas ut. Det är viktigt att beakta inom vilka marginaler skyddet för privatliv och skyddet för personuppgifter kan prövas i relation till de grund-

läggande fri- och rättigheterna. I synnerhet utlämnandet av känsliga uppgifter ska bindas till exakt avgränsade villkor för att nödvändighetskriteriet ska bli uppfyllt.

Genom teknisk anslutning kan man bara lämna ut uppgifter som det är nödvändigt att lämna ut, och för detta ska skapas tekniska och fungerande specialarrangemang samt fungerande tillsyn.

Lagen om landsbygdsnäringsregistret

Lagen om landsbygdsnäringsregistret utfärdades 1994. Den har ändrats fyra gånger (1025/1995, 301/2001, 305/2005, 431/2007). Till lagen fogades 1995 en bestämmelse om straff för brott mot tystnadsplikten i samband med att man ändrade lagar som anknöt till det andra skedet av totalreformen av strafflagen. År 2001 ändrades lagen bl.a. i fråga om bestämmelserna om utlämnande av uppgifter och om hemlighållande av uppgifter. Dessutom fogades till lagen en bestämmelse om personuppgiftslagens förhållande till lagen om landsbygdsnäringsregistret. År 2005 ändrades paragrafen om registrets ändamål så att till den fogades rätten att använda uppgifter också för uttag av den ersättning enligt 6 c § i lagen om växtförädlarrätt (789/1992) som ska betalas till sortägaren för användning av egenproducerat utsäde. År 2007 ändrades lagen bl.a. med anledning av att Landsbyggsverket grundades.

Landsbygdsnäringsregistrets huvudsakliga ändamål anknyter till myndighetsfunktioner. Till funktionerna hör bl.a. behandling och övervakning av landsbygdsnäringsförvaltningens stöd, beredning av beslut, planering av åtgärder och uppföljning av deras effekter samt statistik- och forskningsuppgifter.

Landsbygdsnäringsregistret består av de informationssystem som används vid skötseln av landsbygdsnäringsförvaltningens uppgifter, främst de som gäller Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik. Till de viktigaste informationssystemen hör det samordnade administrations- och övervakningsregistret, registret över stödbetalningar, djurregistret, kvotregistret, de s.k. registren för marknadssystem samt bl.a. jord- och skogsbruksministeriets kundregister.

Uppgifterna i landsbygdsnäringsregistret ska enligt 11 § 1 mom. i lagen om landsbygdsnäringsregistret hemlighållas, med undantag för de uppgifter som uppräknas i bestämmelsen. Offentliga uppgifter är bl.a. namn- och adressuppgifter som gäller en registerenhets ägare eller innehavare, uppgifter om namn, nummer, läge och arealer för registerenheternas basskiften samt registeran-teckningar om rätten att erhålla stöd för bas-skiftet, liksom uppgifter om registerenheter-nas näringsgren, produktionsinriktning samt markanvändningsslagens arealer.

Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhets-verket och jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral är registeransvari-ga, var och en för sitt ansvarsområde. Som ägare av statistikregistren ansvarar jord- och skogsbruksministeriets informationstjänst-central för innehållet i och förandet av regist-ret för statistikuppgifter. Informationstjänst-centralen ansvarar även för den tekniska drif-ten av övriga administrativa register som av-ses i lagen om landsbygdsnäringsregistret. För den tekniska driften av nötkreatursre-gistret ansvarar numera till en del Lantbru-kets Datacentral Ab. Ansvaret för ett regis-ters innehåll hör till den myndighet som är registrets ägare. Enligt förslaget ansvarar Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsver-ket och de övriga myndigheter som är ägare till delregister för de administrativa regist-rens innehåll. I enlighet med lagen om Landsbygdsverket (666/2006) ansvarar Landsbygdsverket för att upprätthålla och ut-veckla informationsinnehållet i de informa-tionssystem som behövs för att sköta de upp-gifter som hör till Landsbygdsverkets an-svarsområde.

Landsbygdsnäringsregistret kan användas och uppdateras, utöver av jord- och skogs-bruksministeriet och dess informationstjänst-central, samt, i den omfattning som skötseln av de föreskrivna uppgifterna förutsätter, av Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsver-ket, arbetskrafts- och näringscentralerna, kommunernas landsbygdsnärings- och livs-medelstillsynsmyndigheter, länsstyrelserna och kommunalveterinärerna.

I samband med den lagändring som trädde i kraft den 1 maj 2007 har, utöver de änd-ringar som berodde på att Landsbygdsverket

inrättades, termen landsbygdsnäringsförvalt-ningen ersatts med termen jord- och skogs-bruksministeriets ansvarsområde så att även Livsmedelssäkerhetsverkets ansvarsområde ska bli beaktat i sin helhet. Inte bara för ad-ministrationen och övervakningen har det blivit entydigare att använda uppgifterna i alla delregister, utan även för beredningen av beslut, planeringen av åtgärder, uppföljning-en av effekter, statistikanvändningen och forskningen.

I 4 § i lagen om landsbygdsnäringsregistret nämns vilka delregister som kan upprättas för landsbygdsnäringsregistret. I 4 § bestäms att utöver dessa kan det upprättas funktionella underregister som behövs med tanke på sköt-seln av de föreskrivna uppgifterna. Genom förordningar av jord- och skogsbruksministe-riet har det utfärdats närmare bestämmelser om vissa delregister. De viktigaste förord-ningarna är jord- och skogsbruksministeriets beslut om åkerskiftesregistret (31/1999), jord- och skogsbruksministeriets förordning om märkning och registrering av nötkreatur (1391/2006), jord- och skogsbruksministeriets förordning om märkning och registrering av svin (1296/2001), jord- och skogsbruks-ministeriets förordning om märkning och re-gistrering av får och getter (469/2005) samt jord- och skogsbruksministeriets förordning om djurförmedlarregistret (1308/2001).

Registerföraren fattar beslut om att lämna ut uppgifter till utomstående. Enligt lagen om Landsbygdsverket ansvarar Landsbygdsver-ket för utlämnande av uppgifter för sitt an-svarsområde. Livsmedelssäkerhetsverket och jord- och skogsbruksministeriets informa-tionstjänstcentral beslutar också om utläm-nande av uppgifter vardera för sitt ansvars-område. Detsamma gäller för utlämnande av uppgifter för en annan myndighets behov då detta har föreskrivits i lag samt för utläm-nande av uppgifter med den registrerades samtycke. Vid behandling av personuppgifter i landsbygdsnäringsregistret tillämpas i till-lämpliga delar bestämmelserna om skydd för personuppgifter och iakttas god informa-tionshantering.

I 7 § i registerlagen föreskrivs om utläm-nande av registeruppgifter till utomstående. Enligt 1 mom. får uppgifter lämnas ut till ut-omstående med samtycke av ägaren eller in-

nehavaren av en registerenhet eller på uppdrag av honom (1 punkten), enligt lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd därav (2 punkten) eller för vetenskaplig forskning eller statistiska ändamål (3 punkten). Med registerenhet avses enligt 1 § gårdsbruksenheter, skogsbrukslägenheter, trädgårdsföretag, pälsfarmer, rennäringsföretag och övriga kunder som jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde har samt lägenheter med ett eller flera produktionsdjur eller andra djurhållningsenheter.

Med stöd av 7 § 2 mom. får en registerenhets ägares eller innehavares namn- och adressuppgifter samt telefonnummer lämnas ut ur registret för undersökningar och rådgivning som gäller landsbygdsnäringar och enligt 11 § får vissa offentliga uppgifter om bl.a. registerenheternas basskiften samt forsknings- och utvecklingsprojekt lämnas ut.

I speciallagarna, t.ex. i lagstiftningen om beskattning och utmätning, föreskrivs även om utlämnande av uppgifter ur landsbygdsnäringsregistret.

Annan lagstiftning med anknytning till landsbygdsnäringarnas olika register

I början av 2007 antog riksdagen lagen om stöd för utvecklingen av landsbygden (1443/2006). Enligt 26 § är stödtagaren skyldig att lämna den myndighet som beviljar stöd riktiga och tillräckliga uppgifter om den åtgärd som stöds, hur den framskrider och om hur stödet används. I lagen finns bestämmelser om ett informationssystem för övervakning som består av register. Med hjälp av informationssystemet följer man upp finansiering, beviljande, betalning, inspektion och återkrav av stöd samt effekterna av stöden. I lagen konstateras att i lagen om landsbygdsnäringsregistret finns bestämmelser om upprätthållandet och användningen av registren. Dessutom har en lokal aktionsgrupp utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att ur registret få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av dess uppgifter. I 41 § bestäms om de uppgifter som kan registreras i informationssystemet. I lagen finns även bestämmelser om uppgifternas offentlighet, sekretess och förvarande av dem.

I livsmedelslagen (23/2006) konstateras om hemlighållande av uppgifter att bestämmelser om sekretess i fråga om uppgifter som erhållits under tillsyn finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt i artikel 7 i kontrollförordningen. Utan hinder av tystnadsplikten får dock uppgifter som erhållits vid tillsynen över att ifrågavarande lag iaktas eller vid utförandet av uppgifter i anslutning till tillsynen och som gäller en enskilds eller en sammanslutnings ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller en enskilds personliga förhållanden lämnas till statliga och kommunala myndigheter för utförande av uppgifter, till åklagar-, polis- och tullmyndigheterna för utredning av brott och till utländska organ och inspektörer, om det så krävs enligt Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan internationell förpliktelse som är bindande för Finland.

Livsmedelssäkerhetsverket för med tanke på styrningen och utvecklandet av tillsynen samt den tillsyn som verket utövar ett riksomfattande register över alla livsmedelslokaler, första ankomstplatser, livsmedelsföretagare med ansvar för import och vidareförmedling samt godkända laboratorier. Enligt livsmedelslagen för jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral register över primärproduktionsställena. Kommunerna använder och uppdaterar registret över primärproduktionsställena i den omfattning som krävs i de uppgifter som anges i lag. I registret lagras identifikationsuppgifter om tillsynsobjekten, planerade och genomförda kontrollåtgärder samt andra motsvarande för tillsynen behövliga uppgifter enligt denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Identifikationsuppgifter är företagarens namn, adress och företags- och organisationsnummer, eller om sådant saknas personbeteckning, samt namn och adress till tillsynsobjektet. När det gäller godkända laboratorier registerförs dessutom de analysmetoder som tillämpas inom bedömningen samt namnet på den person som ansvarar för undersökningarna i laboratoriet. Uppgifterna avregistreras inom tre år efter det att företagaren har meddelat tillsynsmyndigheten att verksamheten upphört. På inhämtande av personuppgifter och lagrande av dem i registret samt på användning och ut-

lämnande av registeruppgifter tillämpas i övrigt personuppgiftslagen och offentlighetslagen.

I foderlagen (396/1998) finns bestämmelser bl.a. om verksamhetsidkares skyldighet att ansöka om registrering och anmälningskyldigheter, tillsynsmyndighetens register och om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter.

Djurskyddslagen (247/1996) innefattar bestämmelser om anmälningskyldigheter, utlämnande av sekretessbelagda uppgifter och om bl.a. hönsgårdsregistret. Enligt djurskyddslagen är hönsgårdsregistret ett underregister till landsbygdsnäringsregistret och på det tillämpas ifrågavarande lag.

De register som gäller djur har genomförts som del- och underregister till landsbygdsnäringsregistret. Sådana register är bl.a. registren förknippade med produktionsdjur, t.ex. registret över djurhållare, djurförmedlare, djurhållningsplatser och djur. Djurregister är nötkreatursregistret, svinregistret samt får- och getregistret. Dessutom finns det register i anslutning till vattenbruk, register som gäller andra djur än produktionsdjur, register som gäller djurhälsa och sjukdomskontroll liksom kartläggning därav samt register gällande djurhållning som ingår i annan lagstiftning. Sådana är bl.a. det register över primärproduktionsställen som avses i livsmedelslagen, det register över anmälnings- och tillståndspliktig djurhållning som avses i djurskyddslagen, det register över foderproduktion och foderanvändning som avses i foderlagen samt det register över fjäderfåhållning som avses i fågelinfluensadirektivet.

Dessutom finns det bestämmelser som gäller landsbygdsnäringsnäringsregister bl.a. i lagen om skydd för växters sundhet (702/2003), lagen om handel med utsäde (728/2000), lagen om bekämpning av flyghavre (185/2002), lagen om plantmaterial (1205/1994), lagen om handel med skogsodlingsmaterial (241/2002), lagen om gödsel-fabrikat (539/2006) och lagen om djursjukdomar (55/1980).

Bestämmelser med anknytning till landsbygdsnäringsstatistiken

Statistikproduktionen inom jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral grundar sig på nationella och internationella författningar. Nationella författningar är lagen om jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral (1200/1992 ändr. 667/2006), statistiklagen (280/2004), lagen om landsbygdsnäringsstatistik (1197/1996) samt lagen om landsbygdsnäringsregistret. Europeiska gemenskapens viktigaste förordningar om detta definierar minimikraven för statistikerna och datainsamlingen. Förordningarna gäller bl.a. strukturundersökning, stråsäd, husdjur och slakt, mjölkprodukter, hönsägg och fjäderfå samt svinproduktion, produktion av nötkreatur samt får- och getproduktion. Olika statistikprinciper finns t.ex. i Eurostats uppförandekod, rekommendationen nr R (97) 18/30.9.1997 från Europarådets ministerkommitté om skydd av personuppgifter som samlas in och behandlas för statistiska syften samt i FN:s statistikkommissions grundläggande principer för officiell statistik, som godkändes 1994.

Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

Enligt lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999), nedan lagen *om offentlighet i beskattningen*, har var och en rätt att ta del av en offentlig beskattningshandling som innehas av skatteförvaltningen enligt vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, om inte något annat följer av lagen om offentlighet i beskattningen. Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten behandla och lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda beskattningshandlingar, så som föreskrivs i lagen om offentlighet i beskattningen. Beskattningshandlingar som gäller den skattskyldiges ekonomiska ställning samt andra sådana beskattningshandlingar av vilka framgår uppgifter om en identifierbar skattskyldig ska dock vara sekretessbelagda med i lagen särskilt föreskrivna undantag. I 5—9 och 21 § föreskrivs att bl.a. särskilt nämnda uppgifter i inkomstbeskattningen, fastighets-

beskattningen samt affärs- och samfundssignumssystemet är offentliga.

I den årligen verkställda beskattningen är bl.a. den skattskyldiges namn, födelseår och hemkommun som regel offentliga uppgifter i skatteförvaltningen. Offentliga är också förvärvsinkomsten, kapitalinkomsten och det sammanlagda beloppet skatter samt det belopp som ska betalas eller uppbäras vid skatteuppbörden. Vidare är fastighetsskatten och den fastighetsskattskyldiges namn offentliga beskattningsuppgifter.

Skattestyrelsen beslutar om utlämnande av uppgifter då det gäller uppgifter i maskinläsbar form som lämnas ut ur register som skatteförvaltningen för med hjälp av automatisk databehandling. Skatteverket ger enskilda utdrag och intyg ur skatteförvaltningens register. Utan hinder av sekretesskyldigheten kan uppgifter lämnas ut även med hjälp av teknisk anslutning till ett flertal instanser som betalar ut förmåner. Utan hinder av sekretessbestämmelserna kan Skattestyrelsen till serviceanvändare som identifierats med hjälp av det via ett allmänt datanät tillgängliga systemet för betalningstjänst- och deklareringservice för småarbetsgivare lämna ut sådana uppgifter om av serviceanvändaren specificerade skattskyldiga som behövs för verkställande av förskotts innehållning. Skatteförvaltningen har, utan hinder av sekretesskyldigheten, rätt att även på eget initiativ lämna ut uppgifter till vissa sådana myndigheter, sammanslutningar och stiftelser som avses i strafflagen, t.ex. uppgifter om vissa brottsmisstankar och om arbetsgivare och andra betalningsskyldiga som eventuellt har underlåtit att fullgöra sin betalningsskyldighet samt till polisen uppgifter om omständigheter som upptäckts vid skattekontrollen när det gäller en person som meddelats näringsförbud.

Skatteförvaltningen kan dessutom utan hinder av sekretesskyldigheten, i enskilda fall på begäran lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige till åklagar- och förundersökningsmyndigheter i syfte att bistå dem i deras uppdrag. Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten även till flera andra instanser lämna ut uppgifter som de behöver för att utföra sina uppgifter. Sådana för be-

handling av stöd- och bidragsärenden behövliga uppgifter om sådana skatter för stöd eller bidrag som har förfallit eller inte betalats kan jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige lämnas ut utan vederbörandes samtycke till de myndigheter, offentliga samfund och andra sammanslutningar som beviljar och övervakar lantbruksstöd och andra offentliga understöd.

Uppgifter om skatterester kan publiceras som specialindrivning av skatter, varvid bl.a. den skattskyldiges namn, firma samt affärs- och samfundssignum och hemkommun kan publiceras.

Högsta förvaltningsdomstolen och förvaltningsdomstolen kan publicera sina beslut samt centralskattenämnden sina förhandsavgöranden så att den skattskyldiges namn eller andra identifieringsuppgifter inte framgår av dem. Beskattningshandlingarna är hemliga och tystnadsplikt gäller i 50 år fr.o.m. det datum som antecknats i handlingen eller från ingången av det år som följer efter utgången av skatteperioden.

Skatteuppgifter har inte publicerats på internet, eftersom personuppgiftslagen inte medger sådan publicering av dem.

Företagsstöd och behandlingen av dem inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde

Företags- och organisationsdatalagen (244/2001) tillämpas på anmälan om, insamling och lagring av identifikations- och basuppgifter om företag och organisationer i ett företags- och organisationsdatasystem, på upprätthållandet av detta system och på utlämnande av uppgifter ur systemet. Enligt lagen har var och en rätt att få uppgifter, utdrag och intyg över anteckningarna i registret. Utan hinder av offentlighetslagen får uppgifter lämnas ut även i elektronisk form.

Lagen om kundinformationssystemet för företagstjänster (240/2007) trädde i kraft den 1 maj 2007. Avsikten med lagen är att reglera behandlingen av företagskunders uppgifter i det informationssystem som handels- och industriministeriet upprätthåller. Ändamålet med kundinformationssystemet är att förbättra inriktningen av företagstjänsterna och den utvärdering av företag som sker i samband

med beviljande av företagstjänster samt att effektivisera övervakningen av beviljade företagsstöd. För företagstjänster används informationssystemet även av jord- och skogsbruksministeriet, arbetsministeriet, Tekesutvecklingscentralen för teknologi och innovationer, statens specialfinansieringsbolag, Landsbygdsverket och Arbetskraftsbyråerna. En mera begränsad rätt till användning av informationssystemet har även Finpro ry, som delvis finansieras och styrs av staten och vars verksamhet stöder och kompletterar de myndighetsproducerade företagstjänsterna. Till Finpro ry får dessutom lämnas ut uppgifter som behövs för dess rådgivning till företag.

Enligt lagen är det bara kredituppgifter om företaget och dess ansvarspersoner som ska hållas hemliga. Hemlighållandet av kredituppgifterna inverkar inte på den offentlighet som gäller myndigheternas beslut och övriga handlingar. I övrigt tillämpas offentlighetslagen på offentligheten för uppgifterna i informationssystemet.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen inom EU

Inom ramen för Europarådet upprättades 1981 en konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/1992), nedan *dataskyddskonventionen*. I samband med konventionen har en rekommendation antagits. För Finlands del trädde konventionen i kraft i april 1992. En central princip i konventionen är bundenheten till användningsändamålet som gäller uppgifternas kvalitet. Ändamålet med konventionen är att inom varje parts territorium för varje person säkerställa respekten för grundläggande fri- och rättigheter, särskilt rätten till personlig integritet i samband med automatisk databehandling av de personuppgifter som gäller personen i fråga. I konventionen definieras de grundprinciper för dataskyddet som de fördragsslutande parterna förbinder sig att genomföra i sin lagstiftning för att skydda den personliga integriteten vid automatisk databehandling av personuppgifter. Enligt konventionen är villkoret för behandling av känsliga uppgifter att den nationella lagstiftningen garanterar ett tillräckligt skydd. I konventionen förutsätts

även att lämpliga åtgärder vidtas för att skydda personuppgifter. I konventionen finns inga bestämmelser om utlämnande av information.

Utgående från dataskyddskonventionen antogs Europaparlamentets och rådets direktiv nr 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, nedan *dataskyddsdirektivet*. Syftet med direktivet är att skydda fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter, särskilt rätten till privatliv, i samband med behandlingen av personuppgifter. Definitionen av behandling av personuppgifter är omfattande och den täcker bl.a. insamling, registrering, användning och utlämnande av uppgifter. Registeruppgifterna ska behandlas korrekt och på ett lagligt sätt. Uppgifterna ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och senare behandling får inte ske på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Uppgifterna ska enligt direktivet vara adekvata och relevanta och får inte omfatta mer än vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål för vilka de har samlats in och för vilka de senare behandlas. Uppgifterna ska också vara riktiga och, om nödvändigt, aktuella och den information som lämnas ut ska vara behövlig för det avsedda ändamålet. Information som lämnats ut får inte heller användas, om den orsak som angivits vid begäran om informationen inte motsvarar det egentliga ändamålet. Personuppgifter som i förhållande till sitt ändamål är ofullständiga eller felaktiga ska utplånas eller rättas. Behandling av dessa uppgifter för vetenskapliga eller statistiska ändamål ska inte anses oförenligt med det ursprungliga ändamålet.

Till landsbygdsnäringsregistret hör flera delregister som används för landsbygdsnäringsförvaltningens nationella myndighetsuppgifter och för myndighetsuppgifter som föranleds av medlemskapet i Europeiska unionen. Bestämmelser bl.a. om upprättande av åkerskiftesregistret finns i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitikerna och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare och om ändring av

förordningarna (EEG) nr 2019/93, (EG) nr 1452/2001, (EG) nr 1453/2001, (EG) nr 1454/2001, (EG) nr 1868/94, (EG) nr 1251/1999, (EG) nr 1254/1999, (EG) nr 1673/2000, (EEG) nr 2358/71 och (EG) nr 2529/2001. Åkerskiftesregistret används bl.a. vid korsgranskning av arealer för arealbase-erade lantbruksstöd, vid övervakning med hjälp av terrängkartläggning och fjärranalyser samt för intern rapportering inom jordbruksförvaltningen och den rapportering som görs till EU-kommissionen.

I kommissionens förordning (EG) nr 796/2004 om närmare föreskrifter för tillämpningen av de tvärvillkor, den module-ring och det integrerade administrations- och kontrollsystem som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitikens och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare föreskrivs om informationssystem och registerförvaltning i samband med det utbetalande organets uppgifter.

Ändringen av EG:s budgetförordning (EG, Euratom) nr 1995/2006 tillämpas från in-gången av 2007 och enligt denna förordning och bl.a. kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 ska uppgifterna om de lantbruks- stöd som jordbrukarna får publiceras från in-gången av 2008.

Europaparlamentet utfärdade i november 2003 ett direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG om vidareutnytt- jande av information från den offentliga sek- torn (det s.k. PSI-direktivet). Avsikten var att direktivet skulle vara genomfört i den na- tionella lagstiftningen i juni 2005 och det till- lämpas nästan på alla handlingar som den of- fentliga sektorn producerar. Direktivet defi- nierar de gemensamma förfaringssätten för kommersiellt nyttiggörande av alla offentligt tillgängliga myndighetsuppgifter och beak- tande av konkurrenssituationen när uppgif- terna lämnas ut. Avsikten med direktivet är att främja genomförandet av den inre mark- naden och att förhindra en snedvridning av konkurrensen genom samordning av regler och praxis i syfte att nyttiggöra de uppgifter som den offentliga sektorn producerar. Di- rektivet förutsätter i princip att offentliga

uppgifter ska få användas även för andra än- damål än för att sköta den ursprungliga of- fentliga uppgiften.

Direktiv nr 2007/2/EG om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Eu- ropeiska gemenskapen (Inspire) (det s.k. In- spire-direktivet) antogs i mars 2007. Direkti- vet skapar de allmänna ramarna för att en viss rumslig information som innehas av myndigheter är tillgänglig och kan användas i Europa. Medan PSI-direktivet reglerar hur den offentliga sektorns uppgifter lämnas ut till den privata sektorn är avsikten med In- spire-direktivet att lättare ge tillgång till rumslig information inom myndighetssektorn. Verk- ställigheten av Inspire-direktivet grundar sig på att kompatibiliteten utvecklas stegvis i fråga om de nationella infrastrukturerna för rumslig information. Ett centralt mål för di- rektivet är utveckling av ett övervaknings- och rapporteringssystem som stöder decentraliserad skötsel av miljöfrågor. Direktivet trädde i kraft den 15 maj 2007 och den till- närmade nationella lagstiftningen ska sättas i kraft senast den 15 maj 2009. Med infra- struktur för rumslig information avses bl.a. metadata, rumsliga datamängder och rumsliga datatjänster, nättjänster och nätteknik, av- tal om delning, tillgång och utnyttjande, som är fastställda, i drift eller görs tillgängliga i enlighet med direktivet. Vissa tjänster ska enligt direktivet vara tillgängliga för allmän- heten kostnadsfritt. I direktivet finns även bestämmelser om datadelning mellan myn- digheter. Uppgifterna i landsbygdsnäringsre- gistret är i många delar sådan rumslig infor- mation, varför direktivet gäller för dessa uppgifter.

2.3 Bedömning av nuläget

De nya bestämmelserna om grundläggande fri- och rättigheter i regeringsformen trädde i kraft den 1 augusti 1995, dvs. efter det lagen om landsbygdsnäringsregistret hade stadfäst och trätt i kraft. Bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna har som sådana förts över i den nya grundlagen.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen bestäms att vars och ens privatliv är tryggt och att närmare bestämmelser om skydd för person- uppgifter utfärdas genom lag. Enligt riksda-

gens grundlagsutskott kräver hänvisningen till skyddet för personuppgifter att denna rättighet regleras i lagstiftningen i enlighet med syftet för ändringen av de grundläggande fri- och rättigheterna. I grundlagen överläts emellertid detaljerna i regleringen till lagstiftarens prövning. Lagstiftarens spelrum begränsas dock av att skyddet för personuppgifter utgör en del av skyddet för privatlivet i samma moment (GrUU 14/2002).

Grundlagsutskottet har ansett att det med tanke på skyddet för personuppgifter är viktigt att vid en registrering reglera åtminstone registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål, inbegripet uppgifternas tillförlitlighet och förvaringstiden för uppgifterna i personregistren samt den registrerades rättsskydd. Regleringen av dessa fakta ska vara övergripande och ingående på lagnivå. Även utlämnandet av uppgifter via en teknisk anslutning ska föreskrivas i lag (GrUU 14/2002).

Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehåller av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar.

Sedan lagen om landsbygdsnäringsregistret trädde i kraft har personuppgiftslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet utfärdats. Genom lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet reducerades sekretessbestämmelserna i myndighetsverksamheten och samordnades grunderna för sekretessen. Syftet med lagen var att öka öppenheten inom myndighetsverksamheten och medborgarnas rätt att få tillgång till uppgifter. Enligt förslaget ska avvikelser från de grunder för sekretess som finns i lagen ske enbart av tvingande och exceptionella skäl. Det allmänna målet är att det i andra lagar inte ska finnas egna grunder för sekretess, utan att offentlighetslagen ska omfatta alla bestämmelser om sekretess för myndigheters handlingar.

Registerlagen behöver ändras främst i fråga om skyddet för personuppgifter. I gällande lag ingår inte några exakta bestämmelser t.ex. om innehållet i de personuppgifter som registreras. I lagen finns inte heller några be-

stämmelser om tiderna för förvaring av uppgifterna i registret. Också riksdagen har fäst uppmärksamhet vid detta i sitt svar (RSv 198/2000 rd) med anledning av regeringspropositionen med förslag till lag om ändring av lagen om landsbygdsnäringsregistret (RP 165/2000).

I registerlagen bör även bestämmelserna om offentlighet för registeruppgifter ändras. Uppgifterna i landsbygdsnäringsregistret är enligt 11 § i lagen om landsbygdsnäringsregistret i regel sekretessbelagda och de som deltar i behandlingen av dem har tystnadsplikt. Lagen är därför inte i överensstämmelse med 12 § 2 mom. i grundlagen och syftet med bestämmelserna i offentlighetslagen. Dessutom är den nuvarande lagen flertydig i fråga om bestämmelserna om utlämnande av uppgifter och behöver göras tydligare. Till vissa instanser som behöver information, t.ex. miljömyndigheterna, går det för närvarande inte att lämna ut information på ett ändamålsenligt sätt. Lagen motsvarar heller inte de behov som finns hos olika privata instanser som handhar rådgivning om landsbygdsnärings- och bedriver icke-vetenskapliga undersökningar.

Situationerna när lagen om landsbygdsnäringsregistret och offentlighetslagen tillämpas är inte tillräckligt entydiga, även om högsta förvaltningsdomstolen den 18 september 2006 gav ett avgörande (HFD:2006:64) genom vilket man försökte klarlägga förhållandet mellan bestämmelserna om utlämnande av information. Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande konstaterat att uppgifterna i landsbygdsnäringsregistret är sekretessbelagda, men att offentligheten för enskilda förvaltningsavgöranden ska avgöras med stöd av bestämmelserna i offentlighetslagen. Med andra ord kan de som vill ha information begära uppgifter om stödbeslut av kommunens landsbygdsnäringsmyndigheter eller arbetskrafts- och näringscentralerna som innehar stödbesluten. Dessa myndigheter beslutar om utlämnandet av uppgifter med stöd av bestämmelserna i offentlighetslagen. Således lämnas en del uppgifter och handlingar numera ut av arbetskrafts- och näringscentralerna samt av kommunerna, medan uppgifter som klart hör till registerlagstiftningens område fortfarande lämnas ut centralt av jord-

och skogsbruksministeriet. Enligt 7 § i registerlagen beslutar jord- och skogsbruksministeriet om utlämnande av uppgifter till utomstående; uppgifter kan lämnas ut bara för vissa ändamål. I praktiken har tillämpningen av såväl registerlagen som offentlighetslagen lett till oklar tolkning inom landsbygdsnäringsförvaltningen, dvs. inom såväl arbeidskrafts- och näringscentralerna som hos kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter. Det är inte tillräckligt klart vilka alla uppgifter som kan anses vara registerinformation och vilka som är sådana handlingar som avses i offentlighetslagen. Även prissättningen av informationsutlämningen har lett till förvirring.

Som offentliga uppgifter har enligt gällande registerlag särskilt föreskrivits uppgifter som avses i lagen om utlämnande av affärs- och samfundssignum, namn- och adressuppgifter som gäller en registerenhets ägare eller innehavare, uppgifter om namn och adress, nummer, läge och arealer för registerenheter, basskiften samt registeranteckningar om rätten att erhålla stöd för basskiftet, liksom uppgifter om näringsgren, produktionsinriktning, markanvändningsslagens arealer för företag, sammanslutningar och yrkesutövare och dessutom namnen på vissa forsknings- och utvecklingsprojekt, deras centrala innehåll och mål samt kostnadsförslaget och finansieringskällan för dem samt ytterligare uppgifter om namn, adress och telefonnummer för den som är ansvarig för dessa projekt.

Vid statsrådets allmänna sammanträde den 19 oktober 2006 gjorde statsrådet ett uttalande i samband med behandlingen av regeringspropositionen med förslag till lag om ändring av lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen. Enligt uttalandet ska en arbetsgrupp som tillsatts för att bereda en reform av lagen om landsbygdsnäringsregistret i sin framställning ta i beaktande kraven i den nya grundlagen och ändringarna i den budgetförordning som är under beredning i EU. EU:s förordning kommer att omfatta bestämmelser om vilka offentlighetsprinciper som gäller för uppgifter om de stöd som betalas ut av gemenskapens medel. Enligt uttalandet kommer lagen att revideras utgående från de ovan nämnda ändringarna så

att uppgifterna om stöd blir offentliga under 2007.

Artikel 53b i Europeiska gemenskapernas allmänna budgetförordning (EG) nr 1605/2002 ändrades genom förordning (EG) nr 1995/2006 så att huvudregeln är offentlighet för de stöd som fås ur gemenskapens budget och för stödtagare. I fråga om offentliggörandet av stöden har man kommit överens om att detaljerna genomförs i lagstiftningen sektorvis.

Kommissionen föreslog på våren 2007 att en ny artikel 44a fogas till rådets förordning (EG) nr 1290/2005 om finansieringen av den gemensamma jordbrukspolitik. I artikeln konstateras att medlemsstaterna ska offentliggöra vem som får stöd ur Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling med respektive stödbelopp. I fråga om Europeiska garantifonden för jordbruket ska uppgifterna delas in enligt stödtagare i dels direktstöd, som avses i rådets förordning (EG) nr 1782/2003, dels övriga stöd, t.ex. interventionsersättningar eller exportstöd. I fråga om Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling krävs enligt förslaget information om det totala beloppet av stöd som stödtagaren mottagit. Stöden ska publiceras i efterhand: för Europeiska garantifondens del i fråga om stöd som betalas ut fr.o.m. den 16 oktober 2007 och för Europeiska jordbruksfondens del i fråga om stöd som betalas ut fr.o.m. den 1 januari 2007. Detaljerade bestämmelser om offentliggörandet av stöden, inklusive bestämmelserna om dataskydd för enskilda stödtagare, utfärdas genom ett förvaltningskommittéförfarande.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att skapa en sådan fungerande lagstiftning för behandlingen av registeruppgifter för jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningen inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde, med hjälp av vilken det även skulle vara möjligt att trygga individens rätt till personlig integritet och datasekretes-

sen i fråga om affärsverksamhet. Förhållandet till grundlagen och övriga personuppgifts- och offentlighetslagar ska samtidigt göras tydligt och fungerande i praktiken. Bestämmelserna om hemlighållande och utlämnande av uppgifter och om uppgifternas offentlighet ska fås att motsvara offentlighets- och dataskyddslagstiftningen. Det ska dock vid behov vara möjligt att använda uppgifterna som hjälp i myndigheternas funktioner och korsköra olika register utan att kränka skyddet för individen. I lagen ska även föreskrivas om teknisk anslutning. Lagen syftar även till att klarlägga vilka rättigheter och skyldigheter myndigheterna och övriga instanser som använder uppgifterna har. Syftet med lagen är även att sörja för internationella förpliktelser bl.a. när det gäller att offentliggöra uppgifterna om olika stöd.

3.2 Alternativ

Inledning

Ett av alternativen har varit att dryfta huruvida lagen om landsbygdsnäringsregistret endast delvis ska ändras när det gäller bl.a. offentlighetsbestämmelserna. Ett annat alternativ har varit att på ett heltäckande sätt skriva in alla underregisters datainnehåll i lagen och ett tredje alternativ har varit att lagen ska ändras även i fråga om sina grunder, så att den nya lagen endast blir en lag som gäller förvaltningen av information, och att en eventuell inskrivning av registrens datainnehåll vid behov genomförs i speciallagar.

Ändring av lagen i huvudsak endast i fråga om offentlighetsbestämmelserna

Det är möjligt att ändra lagen om landsbygdsnäringsregistret endast delvis så att lagen i fråga om sina grunder kvarstår oförändrad. I lagen införs endast nödvändiga ändringar i främsta hand när det gäller bestämmelserna om informationens offentlighet. Eftersom det i lagen emellertid även finns behov av andra ändringar, och eftersom lagen även i fråga om sin struktur är i behov av ändring ansåg den arbetsgrupp som såg över ändringen av lagen att detta alternativ inte är motiverat.

Inskrivning av registrens datainnehåll i lagen

Bestämmelserna i lagen om landsbygdsnäringsregistret gäller många s.k. underregister till landsbygdsnäringsregistret. Till dessa delar har datainnehållet i alla underregister inte skrivits in i lagen på ett heltäckande sätt. Datainnehållet i stödsystemregistren, t.ex. jord- och skogsbruksministeriets register, behöver nödvändigtvis inte skrivas in i lagen, fastän detta trots allt ofta har gjorts i praktiken. Arbetsgruppen har ansett att ifall det anses vara nödvändigt att exakt skriva in olika registers datainnehåll i lag blir det ändamålsenligast att göra det i de speciallagar som gäller olika stödsystem. För att nämna ett exempel bereds en lag om ett system för identifiering av djur, och i den finns bestämmelser om de uppgifter som ska föras in i registret och om bl.a. anmälningsskyldigheten.

Lag om förvaltning av uppgifterna

Som det tredje alternativet har man sett över möjligheten att ändra lagen grundligare så att den nya lagen i första hand skulle vara en lag som gäller förvaltningen av kunduppgifter inom landsbygdsnäringsförvaltningen, och i vilken ingår bestämmelser om rättigheter och skyldigheter vid användning av uppgifterna för de myndigheter och andra instanser som är berättigade att få uppgifter ur informationssystemet. I huvudsak iaktas bestämmelserna i offentlighetslagen och personuppgiftslagen, men det ska bestämmas t.ex. om den tekniska anslutningen och tiden för förvaring av information. De uppgifter som ska föras in i registret skrivs in i lagen endast på en allmän nivå. Arbetsgruppen har ansett att detta alternativ är det ändamålsenligaste.

3.3 De viktigaste förslagen

Syftet med lagen och behandlingen av uppgifterna samt lagens tillämpningsområde ska klart och tydligt framgå av lagen och dess motivering. Lagens förhållande till det dokumentmaterial som uppkommer vid behandlingen av stöd ska även förtydligas, och hela informationskedjan bör omfattas av lagens tillämpningsområde.

Den nya lagen ska vara en lag om förvaltningen av informationsförsörjning och data. Speciallagarna på området ska vid behov inbefatta närmare bestämmelser om myndigheternas rätt att samla in information, kundens anmälningsskyldighet och vid behov datainnehållet i registren. I den nya lagen åläggs myndigheter och andra instanser som är berättigade att använda uppgifterna förpliktelser, enligt vilka uppgifterna får användas, samt föreskrivs även om myndigheternas rättigheter när det gäller användningen av uppgifterna. Rätten att använda vissa uppgifter, möjligheten att dela information och det faktum i vilken omfattning uppgifterna används ska fastställas i lag.

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska tillämpas på uppgifters och handlingars offentlighet, utlämnande av sådana och avgifter för att utlämna sådana. På behandlingen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen, om inte något annat bestäms i lag. Vissa uppgifter ska vara sekretessbelagda. Uppgifter av detta slag är kreditupplysningar om kunden, uppgifter om statsborgen och det lånebelopp som borgen avser samt uppgifter om det lånebelopp som avser stöd i form av lån.

Det föreslås att uppgifter som kunden lämnar muntligen, skriftligen eller elektroniskt ska kunna föras in i register i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem. I informationssystemen ska det också gå att föra in information som för uppgifter som anges i lag erhållits av andra myndigheter och instanser som handhar myndighetsuppgifter.

Europeiska gemenskapen förutsätter att viss information samlas in och införs i register och att denna information används. De mest centrala stödregistren är direkt reglerade av EU. De omständigheter som anges i rådets och kommissionens förordningar har beaktats vid ändringen av lagen. Även kommissionens åtgärder i fråga om offentliggörandet av stöden har beaktats så att förpliktelserna i rådets och kommissionens förordningar gällande stödets offentlighet kan genomföras från ingången av 2008. Enligt EG:s budgetförordning ska det årligen bland annat publiceras en förteckning över stödtagarna, av vilken framgår stödtagarens namn, stödtyp och den offentliga finansieringens

belopp. Medlemsstaterna får i rätt stor utsträckning nationellt bestämma hur förteckningen ska genomföras. Till den del det förekommer nationell prövningsrätt i frågan har det förfarande som tillämpas i Finland ansetts vara bra när det gäller andra motsvarande förteckningars och uppgifters, t.ex. beskattningssuppgifters, offentlighet.

Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsverket och jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral för under jord- och skogsbruksministeriets styrning register i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem och ansvarar för att de införda uppgifterna är riktiga, var och en för sitt ansvarsområde. Dessutom ska jord- och skogsbruksministeriet, arbetskrafts- och näringscentralernas landsbygdsavdelningar, kommunernas landsbygdsnärings- och livsmedelstillsynsmyndigheter, länsstyrelserna och kommunalveterinärerna ha rätt att som hittills använda och uppdatera kunduppgifter i den omfattning som krävs för att de ska kunna sköta sina uppgifter. Enligt förslaget ska myndigheterna få använda kunduppgifter som införts i informationssystemen vid förvaltning och övervakning av landsbygdsnäringsförvaltningens stöd och vid tillsyn över iakttagandet av lagstiftningen om djurens hälsa och välfärd, växters sundhet, insatsvaror som används inom jordbruk, jordbruksprodukter och livsmedel, vid beredning av det beslutsfattande som avser de nämnda uppdragen, vid planering av åtgärder och projekt och uppföljning av deras verkningar samt för statistiska ändamål och forskning. I förslaget sägs vidare att uppgifterna kan användas vid uttag av den ersättning enligt 6 c § i lagen om växtförädlarrätt som ska betalas till sortägaren för nyttjande av egenproducerat utsäde enligt vad som bestäms om saken i nämnda lag.

Offentliga uppgifter kan lämnas ut via en teknisk anslutning eller annars elektroniskt till andra myndigheter eller instanser som sköter myndighetsuppgifter för uppdrag eller förpliktelser som anges i lag eller med stöd av den. Den som tar emot uppgifterna får lämna dem vidare i elektronisk form endast för skötseln av uppdrag som föreskrivs i lag.

Det föreslås att besluten om utlämnande av uppgifter ska fattas av centralförvaltningen

så att jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket beslutar om utlämnande av uppgifter var och en för sitt verksamhetsområde. Arbetskrafts- och näringscentralerna och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter ska dessutom kunna lämna ut uppgifter och handlingar såväl ur registret som om handlingar som de innehar. Enligt förslaget kan uppgifter lämnas ut för marknadsföringsändamål i samma utsträckning som för närvarande, dvs. att det för utlämnande av uppgifter behövs ett uttryckligt samtycke på det sätt som personuppgiftslagen förutsätter.

Kunduppgifter i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem ska enligt förslaget avregistreras senast 10 år efter det att informationen om kunden senast har behandlats, om inte längre lagring av informationen är nödvändig för att man ska kunna sköta en uppgift som föreskrivs i lag eller förordning, för att ett ärende är under behandling eller för att utföra en viss kontroll i enlighet med EU-lagstiftning eller någon annan lagstiftning.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Registerhelheten inom landsbygdsnäringsförvaltningen förblir trots lagändringen rätt oförändrad. Några förändringar sker därmed inte i fråga om kostnaderna för registerföringen. När uppgifterna i informationssystemen kan användas gemensamt på ett ändamålsenligt sätt innebär det inbesparingar för myndigheterna i fråga.

Enligt offentlighetslagen kan man ta ut en avgift för utlämnande av uppgifter. För närvarande tar jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral ut en avgift för utlämnande av registerutgifter, och förvaltningens inkomster förväntas därmed inte stiga i någon högre grad med anledning av lagändringen.

Utlämnandet av uppgifter ur informationssystemen centralt från centralförvaltningen samt bl.a. tillsynen över användningen av uppgifter kräver att informationssystemet utvecklas så att det blir funktionellt. Detta

kommer att föranleda vissa kostnader för förvaltningen.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Enligt förslaget ska beslut om utlämnande av uppgifter i fortsättningen fattas vid allt fler myndigheter, men förfarandet klargör bl.a. myndigheternas ansvar för att uppgifterna är rätta. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral kan emellertid i praktiken även i fortsättningen lämna ut begärda uppgifter på samma sätt som för närvarande, även om det egentliga beslutet om utlämnande ska göras vid antingen Landsbygdsverket eller Livsmedelssäkerhetsverket.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 24 april 2002 en arbetsgrupp för att bereda en revidering av lagen om landsbygdsnäringsregistret. Arbetsgruppens syfte var att reda ut behoven av att ändra lagen om landsbygdsnäringsregistret och framlägga ett förslag till totalreform av lagen. Arbetsgruppen skulle i sitt arbete beakta bestämmelserna i offentlighetslagen och personuppgiftslagen samt uttalandet i riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om landsbygdsnäringsregistret. I sitt uttalande förutsatte riksdagen att det i samband med totalrevideringen kartläggs hur länge olika typer av uppgifter lämpligen bör förvaras och att förslag till bestämmelser om olika uppgifters förvaringstider därefter tas in i en regeringsproposition som lämnas till riksdagen. Arbetsgruppen skulle dessutom lägga vikt vid att modernisera bestämmelserna om registermyndigheter, registeranvändare och registeruppgifter samt vid att förenkla bestämmelserna om utlämnande av uppgifter.

I sitt arbete tog arbetsgruppen i beaktande högsta förvaltningsdomstolens avgörande från hösten 2006 om jordbruksstödens offentlighet (HFD:2006:64) samt Europeiska gemenskapernas kommissions åtgärder för att öka stöduppgifternas offentlighet.

Arbetsgruppen för beredning av en reform av lagen om landsbygdsnäringsregistret överlämnade sitt betänkande (mmm 2007:12) till jord- och skogsbruksministeriet den 20 mars 2007.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtande om propositionen har begärts av justitieministeriet, finansministeriet, handels- och industriministeriet, miljöministeriet, inrikesministeriet, länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, Livsmedelssäker-

hetsverket, Landsbygdsverket, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Lantmäteriverket, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Forststyrelsen, Landsbygdsnäringarnas besvärdsnämnd, Finlands miljöcentral, Finlands Kommunförbund rf, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, Sametinget, Renbeteslagsföreningen, Pro Agria och Maaseudun Kehittäjäät ry. De anmärkningar som framförts i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats i propositioner.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Lagens tillämpningsområde. Den föreslagna lagen ska tillämpas på förvaltningen av de uppgifter inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde som lagrats i register som anknyter till jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningens uppdrag samt på handlingar som utarbetats inom jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningen och på de uppgifter som ingår i dessa. Lagen ska dock inte tillämpas på statistiska uppgifter. En särskild lag, lagen om landsbygdsnäringsstatistik, gäller för lantbruksstatistik. Lagen ska inte heller tillämpas på t.ex. fiskerinäringsregister, utan endast på egentliga kunduppgifter inom jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningen. Vattenbruksregistret räknas emellertid inte till fiskerinäringsregister.

2 §. Förhållande till annan lagstiftning. Om det inte föreskrivs något annat i den föreslagna lagen ska man enligt paragrafen tillämpa lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet på uppgifter och handlingars offentlighet, utlämnande av sådana och avgifter för utlämnande av sådana. På behandlingen av personuppgifter ska personuppgiftslagen tillämpas. I gällande registerlag är uppgifterna i regel sekretessbelagda.

I 2 mom. föreskrivs att lagen inte tillämpas till den del det i någon annan lagstiftning inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde föreskrivs på ett sätt som avviker från denna lag. I många speciallagar på området finns t.ex. olika bestämmelser om utlämnande av uppgifter, och om dessa bestämmelser avviker från bestämmelserna i den föreslagna lagen, tillämpas i första hand bestämmelserna i dessa speciallagar. Bestämmelser av detta slag ingår bl.a. i den lagstiftning som avser ansvarsområdet för jord- och skogsbruksministeriets avdelning för livsmedel och hälsa, såsom i livsmedelslagen, där det föreskrivs om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. I lagen om stöd för utveckling av landsbygden samt i annan

lagstiftning om finansiering av landsbygdsnäringarna, för att nämna några exempel, ingår också bestämmelser som avviker från den föreslagna lagen. I nämnda lagstiftning föreskrivs om rätten för myndigheter som sköter verkställighetsuppgifter i anslutning till stöden att få uppgifter och om rätten att lämna ut uppgifter.

3 §. Ändamålet med informationssystemet. I paragrafen bestäms om informationssystemets användningsändamål. Informationssystemet ska användas vid förvaltning och övervakning av stöd och vid tillsyn över iakttagandet av lagstiftningen om djurens hälsa och välfärd, växters sundhet, insatsvaror som används inom jordbruk, jordbruksprodukter och livsmedel, vid beredning av det beslutsfattande som avser de nämnda uppdragen, vid planering av åtgärder och projekt och vid uppföljning av deras verkningar samt för statistiska ändamål och forskning. Vidare ska uppgifterna användas vid uttag av den ersättning enligt 6 c § i lagen om växtförädlarrätt som ska betalas till sortägaren för nyttjande av egenproducerat utsäde enligt vad som föreskrivs om saken i nämnda lag. Landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem får enligt den föreslagna paragrafen användas endast för det ändamål för vilket uppgifterna är insamlade och registrerade, om inte något annat föreskrivs i lag. Det föreslagna användningsändamålet motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen.

4 §. Informationssystemets struktur och innehåll. I det föreslagna 1 mom. fastställs vad landsbygdsnäringsförvaltningens registerhelhet består av. Helheten består av register över gårdsbruksenheternas ägoförhållanden och besittning, kundregister över stöd till jordbruket, stöd till utvecklandet av landsbygden samt exportstöd och stöd till den inre marknaden, register över utbetalning av och tillsyn över stöd, register över identifiering av djur och deras spårbarhet samt register över säkerställande av djurs hälsa och välbefinnande, livsmedelssäkerheten och växters sundhet.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan uppgifter som kunden lämnat muntligen, skriftligen eller elektroniskt lagras i landsbygdsnäringsförvaltningens register. Dessa uppgifter ska med tanke på skötseln av föreskrivna uppdrag vara nödvändiga uppgifter om personer, aktörer, dem som ansökt om en förmån, gårdsbruksenheter, skogsbrukslägenheter, trädgårdsföretag eller andra motsvarande företag eller lägenheter med ett eller flera produktionsdjur eller andra djurhållningsenheter. Som identifieringsuppgifter kan lagras namn, personbeteckning, företags- och organisationsnummer, modersmål, medborgarskap, hemland, hemort, näradress, e-postadress, telefonnummer och det registernummer som kunden fått. I informationssystemets register kan dessutom införas uppgifter som är nödvändiga när saker ska behandlas, avgöras och övervakas på det sätt som föreskrivs i lag samt administrativa uppgifter om användningen av informationssystemet. Registrens datainnehåll anges vid behov närmare i särskilda lagar om stödsystem, såsom det har gjorts bl.a. i 41 § i lagen om stöd för utveckling av landsbygden.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs att man i samband med registerföringen såsom nu är fallet kan samla in uppgifter också för statistiska ändamål.

Genom förordning av statsrådet kan man enligt det föreslagna 4 mom. utfärda bestämmelser om den tekniska förvaltningen av informationssystemet. Uppgifter samlas även in i stor utsträckning på grund av de krav som EG-rättsakterna ställer bl.a. när det gäller förpliktelserna att rapportera uppgifter om ansökningar, tillsyn, bedrägerier, regelstridighet och utbetalningar. Dessa krav förutsätter ibland mer precisa tekniska bestämmelser om t.ex. sättet att föra in uppgifter i systemet.

5 §. Ansvar vid registerföring. I paragrafen föreskrivs att Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsverket och jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, var och en för sitt ansvarsområde, under jord- och skogsbruksministeriets styrning ska föra landsbygdsnäringsförvaltningens register och svara för att de lagrade uppgifterna är riktiga. Denna bestämmelse har varit i kraft från den 1 maj 2007 även i den gällande lagen efter det att Landsbygdsverket inrättats. Det före-

slås emellertid att det till paragrafen fogas en bestämmelse om jord- och skogsbruksministeriets styrning. Jord- och skogsbruksministeriet har sommaren 2007 tillsatt en styrgrupp för informationsförvaltningen som är gemensam för jordbruksförvaltningen och livsmedelsförvaltningen.

Styrgruppen genomför och utvecklar dataförvaltningssamarbetet mellan jordbruksförvaltningen och livsmedelsförvaltningen och stöder en framgångsrik användning av datatekniken inom dessa verksamhetsområden.

I den föreslagna paragrafen föreskrivs också att jord- och skogsbruksministeriet, arbetskrafts- och näringscentralernas landsbygdsavdelningar, kommunernas landsbygdsnärings- och livsmedelstillsynsmyndigheter, länsstyrelserna och kommunalveterinärerna ska ha rätt att använda och uppdatera kunduppgifter i den omfattning som skötseln av deras uppdrag förutsätter. Denna bestämmelse motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen.

6 §. Sekretessbelagda uppgifter. Utöver vad som föreskrivs i offentlighetslagen ska de kreditupplysningar om kunden, uppgifter om statsborgen och det lånebelopp som borgen avser samt uppgifter om lånebeloppet när det gäller stöd i form av lån som ingår i informationssystemet vara sekretessbelagda enligt det föreslagna 1 mom. Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och andra upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. De uppgifter som nämns i paragrafen har ansetts vara sådana som bör vara sekretessbelagda. Kreditupplysningarna i registret samt uppgifterna om borgen och lånebelopp avslöjar direkt eller indirekt kundens ekonomiska ställning. Eftersom uppgifter ofta begärs även t.ex. av de kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna och arbetskrafts- och näringscentralerna om landsbygdsnäringsförvaltningens kunder vore det i syfte att eliminera tolkningsproblem och uppnå en nationellt sett enhetlig tolkningslinje nödvändigt att på ett entydigt sätt föreskriva om dessa uppgifter i den föreslagna lagen så att de blir sekretessbelagda.

I 2 mom. framhålls att sekretessbestämmelsen dock inte inverkar på offentligheten för

myndighetsbeslut och övriga handlingar som innehåller sådana uppgifter som nämns i 1 mom.

7 §. Myndighet som beslutar om utlämnande av uppgifter. I paragrafen föreskrivs att Livsmedelssäkerhetsverket, Landsbygdsnäringsverket och jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral beslutar var och en för sitt ansvarsområde om utlämnande av uppgifter till utomstående. Dessutom föreslås att arbetskrafts- och näringscentralernas landsbygdsavdelningar och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter på begäran ska kunna lämna ut uppgifter ur registret och ur sådana handlingar som de besitter när det gäller de egna myndighetsuppgifterna.

8 §. Utlämnande av offentliga uppgifter via teknisk anslutning. Enligt paragrafen kan uppgifter lämnas ut via en teknisk anslutning eller annars elektroniskt till andra myndigheter eller instanser som sköter myndighetsuppgifter för uppdrag eller förpliktelser som anges i lag eller med stöd av den. Den som tar emot informationen får lämna den vidare i elektronisk form endast för skötseln av uppdrag som anges i lag.

9 §. Utlämnande av uppgifter till utländska myndigheter och internationella instanser. Enligt paragrafen får uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna lämnas ut till Europeiska gemenskapernas kommission, Europeiska revisionsrätten, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) och till andra institutioner inom Europeiska gemenskaperna, till de utbetalande organen i medlemsstaterna inom Europeiska unionen, till revisionsverk som auktoriserats av medlemsstaterna och till myndigheter som avses i internationella avtal för skötseln av förpliktelser som beror på nationell lagstiftning eller Europeiska gemenskapens lagstiftning eller på internationella avtal som är bindande för Finland. Uppgifterna kunde också lämnas ut via teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form.

10 §. Förteckning över stödtagare. Enligt den föreslagna paragrafen utarbetas en förteckning över stödtagare varje år på det sätt som förutsätts i bestämmelser från Europeiska gemenskapen. Ändringen av EG:s budgetförordning (EG, Euratom) nr 1995/2006 tillämpas från ingången av 2007 och enligt

denna förordning och bl.a. kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 ska uppgifterna om de jordbruksstöd som jordbrukarna får publiceras 2008.

11 §. Utlämnande av uppgifter för direkt marknadsföring och opinionsmätningar eller marknadsundersökningar. Enligt paragrafen får kontaktuppgifter lämnas ut ur registret för direkt marknadsföring och opinionsmätningar eller marknadsundersökningar om den vars uppgifter saken gäller har gett sitt samtycke. Vid utlämnandet får som urvalskriterier användas de personuppgifter som införts i registret samt uppgifter om läge, areal och produktionsinriktning. Även nu är det möjligt att under samma förutsättningar lämna ut kontaktuppgifter ur landsbygdsnäringsregistret för marknadsföringsändamål.

12 §. Avregistrering av uppgifter. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs att kunduppgifterna i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem avregistreras senast tio år efter det att uppgifterna om kunden i fråga senast har behandlats. Informationen avregistreras dock inte, om det är nödvändigt att bevara den för att fullgöra ett uppdrag som grundar sig på lag eller förordning eller för att ett ärende är under behandling eller för att utföra kontroll enligt Europeiska gemenskapens eller annan lagstiftning.

Enligt 2 mom. ska en uppgift som konstaterats vara oriktig antecknas som oriktig. Uppgiften får förvaras i fem år efter det att den konstaterats vara oriktig, om det är nödvändigt för att trygga kundens, kundens representants eller någon annan parts rättigheter. En sådan uppgift får användas endast i syfte att trygga dessa rättigheter.

13 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2008. Även Europeiska gemenskapernas kommissions genomförandeförordningar förutsätter att informationen om stöden blir offentlig under början av 2008.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs att lagen upphäver lagen om landsbygdsnäringsregistret jämte ändringar.

I 3 mom. föreskrivs om situationer då det i någon annan lag hänvisas till bestämmelser i lagen om landsbygdsnäringsregistret, som var i kraft då denna lag trädde i kraft. I dessa fall ska denna lag tillämpas i stället för den nämnda lagen. Sådana bestämmelser finns

bl.a. i lagen om stöd för utveckling av landsbygden, lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) och lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (557/2005). Hänvisningsbestämmelser ingår i stor utsträckning i olika lagar och förordningar, och det är inte ändamålsenligt att ändra dem alla i detta sammanhang.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I 4 § i den föreslagna lagen föreskrivs att närmare bestämmelser om den tekniska förvaltningen av olika register och informationssystem kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är här endast fråga om omständigheter av teknisk natur, vilka inte kräver föreskrifter på lagnivå.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2008. Europeiska gemenskapernas kommissions genomförandeförordningar förutsätter att uppgifterna om jordbruksstöd blir offentliga år 2008.

4 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen bestäms att vars och ens privatliv är tryggt och att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. I regeringens proposition ingår många sådana omständigheter som anknyter till de rättigheter som är skyddade genom grundlagen. I propositionen ingår dessutom många sådana bestämmelser som prövas enligt offentlighetslagen och personuppgiftslagen. Vid utarbetandet av propositionen har man strävat efter att beakta de rättigheter som är tryggade genom grundlagen.

På ovan nämnda grunder anser regeringen det vara önskvärt att riksdagens grundlagsutskotts utlåtande om propositionen begärs.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag.

Lag

om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på handlingar som upprättats inom jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningen samt på register som hänför sig till jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningens åligganden, om uppgifterna i handlingarna och registren anknyter till jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde (*landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem*).

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) på uppgifters och handlingars offentlighet, på utlämnande av uppgifter och handlingar och på avgifter som tas ut för utlämnandet av dem, och personuppgiftslagen (523/1999) tillämpas på behandlingen av personuppgifter.

Denna lag tillämpas inte, om något annat föreskrivs i annan lagstiftning som gäller jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde.

3 §

Ändamålet med informationssystemet

Landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem används

- 1) vid förvaltning och övervakning av stöd,
- 2) vid tillsyn över iakttagandet av lagstiftningen om djurens hälsa och välfärd, växters sundhet, insatsvaror som används inom jordbruket, jordbruksprodukter och livsmedel,
- 3) vid beredning av beslutsfattande som gäller i 1 och 2 punkten avsedda åligganden,
- 4) vid planering och effektuppföljning av projekt och åtgärder,
- 5) för statistiska ändamål,
- 6) för forskning.

Dessutom används uppgifterna vid uttag av ersättning för odling av en skyddad sort enligt 6 c § i lagen om växtförädlarrätt (789/1992).

Landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem får användas bara för ändamål som uppgifterna är insamlade och registrerade för, om inte något annat föreskrivs i lag.

4 §

Informationssystemets struktur och innehåll

Landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem består av

- 1) register över gårdsbruksenheter och ägoförhållanden och besittning,
- 2) kundregister över stöd till jordbruket, stöd till utvecklandet av landsbygden samt exportstöd och stöd för den inre marknaden,
- 3) register över utbetalning av och tillsyn över stöd,
- 4) register över identifiering av djur och deras spårbarhet,
- 5) register säkerställande av djurs hälsa och välbefinnande, livsmedelssäkerheten och växters sundhet.

I landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem får det föras in identifieringsuppgifter om personer, aktörer, dem som ansökt om förmåner, gårdsbruksenheter, skogsbrukslägenheter, trädgårdsföretag eller andra motsvarande företag eller lägenheter med ett eller flera produktionsdjur eller andra djurhållningsenheter. Identifieringsuppgifter är namn, personbeteckning, företags- och organisationsnummer, modersmål, medborgarskap, hemland, hemort, näradress, e-postadress, telefonnummer och det registernummer som kunden fått. I informationssystemet får det dessutom föras in uppgifter som är nödvändiga när ärenden ska behandlas, avgöras och övervakas på det sätt som föreskrivs i lag samt administrativ information om användningen av informationssystemet.

I samband med registerföringen får uppgifter också samlas in för statistiska ändamål.

Bestämmelser om hur uppgifter registreras i och om den tekniska förvaltningen av informationssystemet kan utföras genom förordning av statsrådet.

5 §

Ansvar vid registerföring

Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsverket och jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral för under jord- och skogsbruksministeriets styrning register i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem och ansvarar för att de registrerade uppgifterna är riktiga, var och en för sitt ansvarsområde. Dessutom har jord- och skogsbruksministeriet, arbetskrafts- och näringscentralerna, kommunernas landsbygdsnärings- och livsmedelstillsynsmyndigheter, länsstyrelserna och kommunalveterinärerna rätt att använda och uppdatera uppgifter i den omfattning som deras åligganden förutsätter.

6 §

Sekretessbelagda uppgifter

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet är kreditupplysningar om kunden, uppgifter om

statsborgen och det lånebelopp som borgen avser samt uppgifter om lånebeloppet när det gäller stöd i form av lån sekretessbelagda, om dessa uppgifter finns i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem.

Vad som föreskrivs i 1 mom. inverkar inte på offentligheten hos myndigheters beslut och övriga handlingar som innehåller uppgifter som nämns i mom.

7 §

Myndighet som beslutar om utlämnande av uppgifter

Livsmedelssäkerhetsverket, Landsbygdsnäringsverket och jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral beslutar var och en när det gäller dess ansvarsområde om utlämnande av uppgifter till utomstående. Dessutom kan arbetskrafts- och näringscentralerna samt kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter lämna ut uppgifter inom ramen för sina egna myndighetsuppgifter.

8 §

Utlämnande av offentliga uppgifter via teknisk anslutning

Offentliga uppgifter får lämnas ut via en teknisk anslutning eller annars elektroniskt till andra myndigheter eller instanser som sköter myndighetsuppgifter för åligganden som de har enligt lag. Den som tar emot ovan avsedda uppgifter i elektronisk form får lämna dem vidare endast för åligganden som följer av lag.

9 §

Utlämnande av uppgifter till utländska myndigheter och internationella organ

Uppgifter i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem får utan hinder av sekretessbestämmelserna lämnas ut till Europeiska gemenskapernas kommission, Europeiska revisionsrätten, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) och andra institutioner inom Europeiska gemenskaperna, de utbetalande organen i Europeiska unio-

nens medlemsstater, revisionsverk som auktoriserats av medlemsstaterna och till myndigheter som avses i internationella överenskommelser för skötseln av förpliktelser som beror på nationell lagstiftning eller Europeiska gemenskapens lagstiftning eller på internationella överenskommelser som är bindande för Finland. Uppgifterna kan också lämnas ut via teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form.

10 §

Förteckning över stöntagare

En förteckning över stöntagare utarbetas varje år på det sätt som anges i bestämmelser från Europeiska gemenskapen.

11 §

Utlämnande av uppgifter för direkt marknadsföring och opinionsmätningar eller marknadsundersökningar

Ur landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem får kontaktuppgifter lämnas ut för direkt marknadsföring och opinionsmätningar eller marknadsundersökningar, om den som uppgifterna gäller har gett sitt samtycke. Som urvalskriterier får man vid utlämnandet använda i informationssystemet registrerade personuppgifter och uppgifter om läge, areal och produktionsinriktning.

12 §

Avregistrering av uppgifter

Uppgifterna i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem avregistreras senast tio år efter det att uppgifterna om en kund senast har behandlats. Uppgifter avregistreras dock inte, om det är nödvändigt att bevara dem för att fullgöra ett åliggande som grundar sig på lag, för att ett ärende är under behandling eller för att utföra kontroll enligt Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan lagstiftning.

En uppgift som konstaterats vara oriktig ska antecknas som oriktig och får bevaras i fem år efter det att den konstaterats vara oriktig, om det är nödvändigt för att trygga kundens, kundens företrädares eller någon annan parts rättigheter. En sådan uppgift får användas endast i syfte att trygga dessa rättigheter.

13 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs lagen av den 29 december 1994 (1515/1994) om landsbygdsnäringsregistret jämte ändringar.

Om det i någon annan lag hänvisas till lagen om landsbygdsnäringsregistret vilken gällde vid ikraftträdande av denna lag ska denna lag tillämpas i stället för lagen om landsbygdsnäringsregistret.

Helsingfors den 30 november 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Sirkka-Liisa Anttila*